

MINISTERUL CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE
DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ NEAMȚ
PIATRA NEAMȚ, BVD. TRAIAN, NR. 17, BL. A4, ET. 1
TEL: 0233.213945 / FAX: 0233.215158
E-MAIL: patrimoniunt@gmail.com / SITE OFICIAL: www.neamtdjc.ro

Nr. 1544 din 25.09.2017

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ NEAMȚ – MATERIAL
PREZENTARE ÎN ȘEDINȚA COLEGIULUI PREFECTURAL NEAMȚ
- 26 SEPTEMBRIE 2017 -

PATRIMONIUL BISERICESC DIN JUDEȚUL NEAMȚ
POSSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE DIN PUNCT DE VEDERE TURISTIC

Despre sectorul turistic se vorbește mereu în județul Neamț, atât în cadru festiv, cât și în strategiile de dezvoltare locală. De cele mai multe ori, însă, această sintagmă este prezentată limitativ, punându-se accentul în special pe oferta de servicii specifice acestui sector (infrastructură, cazare, masă). De multe ori, proiectele de reabilitare a infrastructurii se întind pe mai mulți ani, fiind omis, însă, punctul de atractivitate turistică a unei zone (ex. Bisericiani cu peștera Sf. Chiriac), până la finalizarea proiectului, monumentul poate să dispară.

Prin promovarea unor proiecte moderne cu iz occidental (Telegondola sau modernizarea Platoului Curții Domnești), care intră în disonanță sau distrug chiar zone importante, vestigiile istorice din jur (un exemplu relevant este telegondola din Piatra Neamț, care a distrus un sit fosilifer unicat în România, situat pe Dealul Cozla). Scopul acestor intervenții neinspirate, concepute și realizate fără consultarea specialiștilor (de multe ori blamați că se opun progresului, modernismului), a fost creșterea numărului de turiști: oare există statistici cu privire la procentul de creștere a numărului de turiști în Municipiul Piatra Neamț după realizarea celor două proiecte? Efectele acestor intervenții sunt grave, dacă ne gândim că toate monumentele din zonă prezintă fisuri (chiar obiective situate la oarecare distanță față de ansamblul de monumente istorice: Casa Hogaș), unele suferă din cauza infiltrațiilor produse la nivelul fundațiilor iar municipalitatea este nevoită să plătească din bugetul local pentru "remediarea deficiențelor".

Monumentele istorice sunt un motor de dezvoltare locală, care susțin economia prin veniturile realizate și generează apariția agenților economici locali, care susțin la rândul lor economia zonei (ex. Parcul Tematic Ion Creangă, Cetatea Neamțului). Cu condiția ca aceste monumente să fie întreținute, și exploatate corespunzător, reabilitate corect în baza unor proiecte întocmite de specialiști din toate domeniile ce au susținut includerea lor în patrimoniul național, pentru a preveni o serie de intervenții nefericite, care pot afecta ireversibil aceste valori istorice și culturale

Patrimoniul bisericesc din Neamț (bogat și diversificat) este insuficient conservat, promovat și valorificat, atât de administratorii săi, cât și de autoritățile publice locale, în consecință parțial cunoscut și apreciat la nivel național și internațional. În actuala perioadă de cumpănă pe care o traversează biserica din motive asupra cărora nu voi insista (etapă materializată prin scăderea numărului de enoriași care-i trec pragul), singura ei șansă de a rezista este promovarea valorilor de patrimoniu pe care le deține (fie că este vorba despre cel mobil, imobil sau imaterial).

Cu ce ar putea fi atras turistul în județul Neamț? Din experiența mea de muzeograf cu activitate de 13 ani la Casa Creangă, vă pot da răspunsul: autenticitatea, unicitatea, brand-ul (casa, obiectele păstrate de la familia scriitorului, puiul crescut din cioata veche a teiului din care a furat pupăza). Prin comparație, casa Veronicăi Micle este adesea ocolită, deși se află pe traseul către cel mai vizitat obiectiv din județ: Cetatea Neamțului. Motivul? Casa a fost reconstruită pe un alt amplasament, în anii 80, obiectele din interior fiind aduse din recuzita Teatrului Tineretului.

Din strategia de dezvoltare turistică prezentată anul trecut de Consiliul Județean Neamț au lipsit două zone importante din județul Neamț: Roman și Roznov. A fost trecut cu vederea faptul că în Roman există de secole un sediu de Episcopie, loc în care a funcționat unul din cele patru mari depozite de icoane din județ (Bistrița, Secu și Agapia) și în al cărui muzeu este expus felonul Sf. Ioan Gură de Aur. Tot în Roman, ca un indiciu al rolului și importanței comunității armenesti în dezvoltarea orașului, au fost ridicate o biserică și o școală armenescă.

La Roznov, ne mândrim cu Biserica înălțată de boierul Nicolae Ruset-Roznovanu, după durerea pricinuită de moartea fiului său Alexandru. Cu o arhitectură unicat în România (opera arhitectului Neculai Sultanov, arhitectul bisericilor din Kremlin și cu un iconostas din bronz aurit, adus din Rusia, biserica fiind pictată Costin Petrescu care a pictat Ateneul Român) și un muzeu inedit organizat la subsol, în care sunt înmormântați ctitorii și 76 membri ai familiei Roznovanu.

Mănăstirea Agapia adăpostește cea mai mare comunitate de maici din România (aproximativ 600), care locuiesc și în prezent într-un sat mănăstiresc autentic (format din 100 case tradiționale, insuficient cunoscut și promovat turistic). Până nu demult, emblema mănăstirii era pictura lui Nicolae Grigorescu, valorificată inclusiv în muzeul amenajat în zidul de incintă. Recent, maicile au scos la lumină și o altă latură a patrimoniului cu care se mândrește comunitatea de la Agapia: meșteșugurile tradiționale (tors, țesut, cusut, brodat, brutărie), promovate în cadrul Muzeului Vivant, un proiect de succes ce atrage anual mii de vizitatori.

Biserici și mănăstiri există în toate județele țării, însă câte dintre ele se pot mândri cu cea mai veche mănăstire din Moldova, în cadrul căreia a funcționat până nu demult o tipografie cu zețari? Un muzeu al tiparului ar putea fi organizat prin valorificarea vechilor tiparnițe, ce stau prăfuite în muzeul mănăstirii, precum și prin încurajarea și promovarea meșteșugului ultimilor zețari din România. Tot la mănăstirea Neamț, casele vechi monahale au fost lăsate să se distrugă sau modernizate și în locul lor au fost ridicate nu mai puțin de 11 case ale pelerinilor, complet neocupate. În schimb, fosta bolniță în care a fost îngrijit Mihai Eminescu zace abandonată mai la vale.

Mănăstirea Tazlău este un ansamblu de monumente ștefaniene complet izolat și aflat în grija a doar doi viețuitori. Trecând peste starea precară de conservare, zona ar putea reprezenta o atracție dacă ar adăuga vechimii monumentelor specificul arhitecturii tradiționale din comună. Tazlăul este recunoscut pentru frumusețea ornamentelor porților vechi dar și al caselor care încă se mai păstrează în zonă, însă riscă să dispară înghițite de arhitectura modernă. Pe terenul mănăstirii (destul de generos) pot fi translocate aceste construcții vechi și amenajat un sat tradițional, inclusiv cu posibilități de cazare.

Prin înscrierea în Patrimoniul UNESCO, bisericile săsești din Transilvania sunt apreciate și cunoscute în întreaga lume. Dar avem și noi biserici din lemn, cu arhitectură specifică zonei Neamțului, și care ar putea reprezenta puncte de interes turistic. Câtă lume știe că, în comuna Bicazu Ardelean, există două biserici din lemn cu pictură interioară, deosebite și extrem de rare în zona Moldovei? În zona Văleni-Piatra Neamț a funcționat, încă din evul mediu, o școală de pictură medievală, o parte dintre aceste bunuri valoroase fiind expuse și păstrate cu grijă în biserica din lemn de către preotul paroh care se chinuie de câțiva ani să obțină o finanțare pentru a încropi un mic spațiu muzeistic.

Pentru toate aceste proiecte, însă, este necesară implicarea autorităților publice locale, pe teritoriul cărora există acest comori, insuficient exploatate. Din păcate, pentru unii administratori de bunuri de patrimoniu nu conștientizează importanța valorilor pe care le au în grijă, le consideră o povară, de aceea se zbat pe toate căile pentru a exclude din lista monumentelor istorice obiective importante, pentru a le putea moderniza sau distruge. În alte cazuri, le lasă în paragină pentru a dispărea, în locul lor ridicându-se construcții noi, neatractive. Autoritățile locale, care potrivit legii, au la rândul lor responsabilități în privința administrării patrimoniului propriu, au posibilitatea de a influența cheltuirea banilor publici pentru reabilitarea obiectivelor de interes istoric și cultural, pentru a conserva și promova specificul zonei, aceasta fiind de fapt cheia succesului în domeniul turismului.

Director executiv,
Rocsana Josanu

